

NAŠ GLAS

Glasilo javnih namještenika u kraljestvu Srba, Hrvata i Slovenaca.

— Cijena u prodaji 1 K 50 fl. —

Naš Glas izlazi u tjednu svakog četvrtka.
Godišnja pretplata K 72—
Polugodišnja „ 36—
Četvrtgodišnja „ 18—
Za inozemstvo dodati poštarinu. Oglasi po cjeniku.

— Цена у продаји 1 K 50 фл. —

Наш Глас излази седмично сваког четвртка.
Годишња претплата K 72
Полугодишња „ 36
Четвртгодишња „ 18
За иновемство додати поштарину. Огласи по тарифи.

Uredništvo: Ljubljana, Rimska cesta šte. 20/II. Rokopisov ne vrača, ako se ne priloži znak. Dopise v latinici in cirilici sprejema le podpisane in zadostno frankirane. Rokopise je pošiljati samo uredništvu v Ljubljani. Hrvatske in arabe dopise je pošiljati le potom organizacij, ki so za vsebino odgovorne.

Upravištvo: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošlje po nakaznici oziroma položnici le v Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/L. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

* (Zagreb):

Država i javni namještenik.

Jedan od temeljnih aksioma socijalne politike glasi: radna sposobnost uvećava se u upravnom razmjeru sa povišavanjem naplate: rad je najproduktivniji ondje, gdje su plaće najviše. — Žalostno je i pre-karno, da smo bezutješnim položajem naših javnih namještenika prisiljeni, ovako očividnu i jednostavnu istinu tumačiti onim krugovima, od kojih bi se moglo zahtijevati ne samo potrebnu mjeru znanića, nego i mrvu genialnosti. No oni kao da ne pamtje ni aksiome državne politike, koji ne govore o činovništvu kao o teretu države, nego kao o neophodnoj nuždi, koja se naplaćuje iz samog dobitka što ga unosi obavljani rad.

Računa se, da pretežna polovica državne djelatnosti otpada na ubiranje poreza, na upisivanje i kontroliranje raznih vreća, iz kojih se crpe državni prihodi, te na sprečavanje i kažnjavanje prevarazativanja imovine na štetu države. Ostali dio kompliciranog državnog aparata otpada na čuvanje reda, uzdržavanje sudstva, nastave i vojske. Na čiju bi dakle izravnu korist bio činovnik, ako ne na korist države?

On je to, međutim, u punom opsegu samo onda, kad je dobro plaćen za svoj rad, što ujedno služi dokazom, da se država i socijalna politika nikada nesmije mediusobno pobijati. Radnik, koji bude imao više udjela u dobitku države, više će i raditi: činovnik, kojega će dovoljna plaća lišiti najponizivijih briga i straha pred materijalnom katastrofom, osjetit će ljubav za državu, koja mu obezbjeđuje opstanak, te će gledati, da svoj rad svrsi shodno u jedno stavi i ubrza. Jer visoka plaća ne znači samo ukinuće bijede, ona znači i donos, energiju, volju za rad, samoubuždanje i spremu.

Da je tome tako može nas uvjeriti razna klonulost duhova u činovničkim redovima diljem naše zemlje. Čovjek nije stroj, koji može obaviti stanoviti dio posla, dalje više ništa. Fizička snaga nije u njega bog zna kakova, ali pokretač njegove djelatnosti i nije mišica nego duh. On, ako hoće, može desetorestruiko više nego ako mora. Ludo je, dakle, tražiti silomono, što se slobodom mnogo lakše postizava, a što

čini vlada? Ona činovnika danas i politički i gospodarski prignjetava.

Ništa ni je tako gorko, kao raditi samo zato, da se zasluži ono najpotrebnije za samoudržanje. Jer svatko ima pravo na malo bezbrižne dokolice, u kojoj se mogu razviti njegove lične sposobnosti i darovitost. Dvostruko pravo ima na to onaj, kome prijeti opasnost, da mu pod željeznim maljem monotonog uredskog rada za hire sve njegove bolice duševne sposobnosti. Svatko bi državno vodstvo moralo imati toliko poštovanja prema ljudskom dostojanstvu, da iz rada slobodnih muževa ne učini rad robova, od kojih ljudsko društvo nema više nikakove koristi. Ideal starih, apsolutističkih državnika bio je taj, da činovnik ima raditi samo ovo, što mu se zapovijeda; kad nema nikakove zapovijedi, nema ni posla. — Ideal demokratske ere smjera znanstveno i metodički osposobljenom činovniku dati unutarnu slobodu i zadaće, za koje se on mora sav založiti. To je bez sumnje daleko dostojniji cilj od prvotnog kadaverskog posluha, no svatko zna, da su svi viši ciljevi luksusa, dok nisu namjereni zahtjevi želudca. Jer samo u sredjenim okolnostima može um podupirati ruku.

Javni namještenik siedi danas u uredu rasipanih misli. On nema čestita odijela, nema dobre obuće, nema cijelog rublja, nema zdravog stana, nema dovoljno hrane, nema više novaca, ni stališkog ugleda. Nije niemu rad zazoran, ali mu je zazorno to, što vidi, da mu taj rad ne donosi nikakav rezultat. Radi iz dana u dan, radi i kuburi, ali na zadnjega u mjesecu nema ništa od svega toga. Čini mu se, kao da se nalazi u nekomu bezizlaznom prostoru, u kojega je nastrunula voda i ta voda dnevno raste, on ju bez prestanka izbacuje nad ogradu, samo da mu ne pređe preko grla. Ni je čudo, da u ovakovim prilikama sve njegove sposobnosti zatajuju i da on polako postaje tvrd i opak. On ne samo, da ne može uložiti sve svoje sile u službeni rad, jer mora trčkarati s jednog kraja grada na drugi, da štogod jeftinije dobije, jer mora kod kuće nadomjestiti i služavku i drvocijepu, već on to više i ne će. Država ga sili, da svoju djecu, ženu i rodbinu šalje na zaradbu i urede kako bi se mogli sami prehraniti, jer ih on više ne može uzdržavati. Država ga sili na pasivno rezistenciju, jer mu naplata za prekoradne satove pruža tako potrebno pokriće neophodnih troškova. To naravski nije državna ekonomija,

nego rasipavanje narodne snage, ali može li se tu govoriti o nemoralu činovnika? Nije li nemoralno od države, da svoje namještenike pušta tako reći pola mjeseca bez sredstava za život?

Skladno sa postojećim prilikama razvija se i javno mnijenje. Čuvstvo neodgovornosti je u državi, kojoj su mjerodavne ličnosti ljudi visokog morala nešto ugodila, ali se sasvim gubi u državi, gdje čitavo javno mnijenje upire prstom na nemoral ovog ili onog ministra, gdje se činovnik mora skrivati pred svojom vlastitom savješću, ako hoće naloge odozgo uvijek zdušno izvršiti.

A narod se polako priučava na kroničnu nesposobnost i korupciju vlade, počinje sumnjati, dali u državnoj upravi uopće još ima poštenih ljudi i smatra svakoga za benu, koji se u danoj zgodu ustručava poboljšati svoj položaj. Tako se ruše tradicije časti i poštenja, kreposti, koje nitko ne čini, prestaju biti kreposti. Drugo je pitanje kuda to vodi? Jer stablo se suši od korijena, a država se ruši u donjim slojevima.

Činovništvo je od uvijek bilo ugled države: ono je uz lične žrtve visoko dizalo čast svoje zemlje. U duši svakog činovnika čvrsto je ukorijenjena želja, da za svoj rad steče priznanje, poštovanje, udivljenje drugih. To je jedna dragocijena sila, koju razumno državno vodstvo može iskoristiti na opće dobro, dok će u loše vodstvo svojim nehaiem pretvoriti u drugu, materijalnu sebičnost. Siromaštvo sažije poput paklenog kamena sve pojmove o moralu i časti. Siromah može iz ljubavi prema svojim najmilijima, koji stradaju, iz ljubavi prema majci, ženi, djetetu, učiniti nešto nepravda ili čak nepoštena. Gladan čovjek može gledajući tuđu, lako za služenu raskoš moralno zahiriti, naročito u onom slučaju, kada se je, ulazući i svoje duševne sposobnosti u borbu za opstanak, moralno posvema iscrpio. Takva nepravda ne spriječava, međutim, samo socijalni razvoj, nego ugrožava i sam opstanak države. Jer iz povijesti vidimo, da su opstale i procvale samo one države, koje su našle u borbi prema vani laki unutarnji oslon u svom građanstvu. A naše se građanstvo sastoji pretežno iz činovništva, u svijetu se pako kao posljedica dugotrajnog rata javlja orijaška socijalna revolucija.

Politika se, kažu, sastoji u pronalasku srednjeg puta između pravednosti i slabosti.

sti za svoje lične i stranačke ciljeve. Ne znamo, vrijedi li to i za nas, jer u našoj politici prevladava ono dekorativno, paradno, natjecanje u lijepim govorima umjesto vježbe u javnim poslovima. Trebalo bi sasvim tim smoći toliko pravednosti, da se dana obećanja činovništvu jednom i ispunje. Ništa ne steže srce toliko, kao odgodjena i nanovo odgodjena nada na olakšicu. Zahtjev je taj u svakom pogledu opravdan i plodonosan. Jer sve, ako se i nadje, naročito među onim najvišima, pogodi koš manje skrupulozan — u glavnome je naše činovništvo još i danas, uza sve zlo — valjano. Pojedinci ne odlučuju. Poznato je, da bolovna sposobnost jedne vojske može biti naskroz različita od srčanosti ili kukavštine nekolicine vojnika.

Pomogne li se javnom namješteniku, pomoći će se državi i društvu. Rad bi dobio novih sila, aparat državne uprave mogao bi se ujednostručiti, a mnogi bi se talenti obratio višim ciljevima. Loše plaćeni radnici misle u svijetu mnogo ne radi, jer gladna sloboda nije sama po sebi nikakva pokretna energija. A vlade nebi nikad smiele propustiti priliku, da se učine obiljubljenima kod činovništva, naročito ne onda, kad bi ispunjenjem svoje dužnosti mogle rasplamtiti snažniji zanos i potenciranu djelatnost.

K. ARNOŠT:

Uslužbenstvo in strankarstvo.

Številka 31. »Našega Glasa« primaša članek: »Na boj za našo pravdo!« Z vsebino tega članka se mora vsak razsoditi in trezno misleč javni nameščenec popolnoma strniti. Večina javnih nastavljenecov ni in ne more biti zadovoljna z nobeno politično stranko. V poštev prihajata tu seveda v prvi vrsti J. D. S. in S. L. S. kot najstarejši stranki. Tema dvema strankama so pripadali, oziroma pripadajo skoro vsi javni nameščenci: večina J. D. S., manjšina pa S. L. S. In kaj sta storili ti stranki za nas? Obliub je bilo dovolj, dejanj — nič!

Osobito S. L. S. nas je vedno zaničevala, prezirala in zapostavljala, kjer je le mogla in znala. Celo sedaj, ko živimo kot svobodni državljani v svobodni Jugoslaviji in v času, ko je ta stranka na krmilu, nam hoče vzeti pasivno volilno pravico, ki se nam v bivši mačehi Avstriji ni kratila. Zadati nam hoče zadnje, smrtno kľofuto. Nikdar tega ne pozabimo, kakor tudi nismo pozabili izreka bivšega kolovodje S. L. S. dr. Šusteršiča, da uradnik samo žre in žre.

Od prevrata sem smo imeli že nešteto shodov in zborovanj, vendar nisem videl razen enkrat v »Mestnem domu«, nobenega narodnega poslanca, ali drugega vplivnega moža katerekoli stranke več in vseh naših skupščinah. Ne zdi se jim vredno posejati shodov, kjer na tisoče javnih nameščenecov javno toži o svoji beđi. Naše gorje jim je deveta briga.

Preteklost in izkušnje nas uče, da brez prave in močne organizacije ne opravimo ničesar bistvenega v korist svojemu nednemu položaju. K taki organizaciji pa je vsekakor potrebna tudi politična moč, to je samostojna stranka. To bi se dalo doseči edino s tem, da se združimo vsi javni in privatni nameščenci brez razlike v moč-

no politično enoto in si ustanovimo samostojno stranko sološnih nameščenecov. Vsak organiziranec, bodisi javnih ali privatnih organizacij, naj bi pripadal tej stranki. Seveda bi potem moral dati vsak poedinec dosedani stranki slovo in obljubiti novi stranki zvestobo in disciplino. V tem slučaju bi gotovo ne bil efekt smešen za stranko nameščenecov, pač pa bi bil smešen in žalosten za vse druge stranke, katere so nas dosedaj vodile za nos. Tudi samostojna Kmečka stranka se je ustanovila na sličen način in pokazala drugim strankam hrbet, dasiravno imamo javni in zasebni uslužbenci veliko več vzroka si ustanoviti lastno stranko, kot kmetie.

Uverjen sem, da bi večina organiziranih nameščenecov, pa tudi neorganizirani pristopali svoji stranki. Dvomim, da bi kdo se upal v lastno skledo plivati. Izostalo bi le nekaj pristašev, katerim nudijo njih stranke posebne udobnosti, a bolje za nas, če ostanejo taki elementi tam, kjer so. Korist poedincem mora biti pri nas izključena. Uvideti mora vsakdo, da je neobhodno in nujno potrebno, da ima tudi uslužbenstvo v obč. svetu in parlamentu svoje lastne zastopnike. Može drugih slojev in stanov, ki pripadajo raznim strankam, nočejo zastopati in ne bodo nikdar zastopali naših interesov.

V slučaju ustanovitve lastne stranke bi imelo uslužbenstvo velikansko moč in vpliv. Pomisliti moramo, da bi štela naša stranka na tisoče in tisoče pripadnikov. Javni in privatni uradniki vseh resorov, profesorji, učitelji, niže uslužbenstvo vseh vrst, sluge, varnostna in finančna straža, upokojenci itd. itd., bi bili armada, ki bi se ne dala prezirati in zaničevati. Z njo bi se ne dalo pometati kot doslej. Izkušenih, delavnih in zmognih mož imamo dovolj v svojih vrstah, ki bi nas vodili. To nam pričajo naše ugledne organizacije. Ti možje niso imeli do sedaj vpliva in niso mogli skoraj ničesar doseči.

Organizacija ne sme poznati nobene politične stranke, če hoče v resnici delovati v prid vseh svojih članov, ravnotako ne posamezni organiziranec, če hoče, da bo organizacija dobro uspevala. Tudi volaki ne smejo poznati strankarstva. In zakaj? Zato, da ostane armada, složna, močna, disciplinirana in nepremagljiva. To je na le tedaj mogoče, če so vsi ene misli in enega duha. Če se v organizacijo zanese strankarstvo, je bolje, da organizacije sploh ni. Kar stori liberalci, to podere klerikaleci, ali socialni demokrat, ali pa nasprotno. Posamezni pripadniki strank odobravaio predloge in dejanja svojih somišljenikov, pa če so ti predlozi in dejanja tudi v škodo organizaciji, samo da »zmaga« njih stranka. Prične se strankarsko sovražstvo, gonja in klubovanje. Organizacija je razbita in ž njo vsi dobro misleči načrti dotičnega stanu. To se vidi v vseh občinskih zastopih, skupščinah, v parlamentu in povsod, kjer cvete strankarstvo. Kriza na krizo se ponavlja v Beogradu, vlada ne more ne naprej, ne nazaj. Medtem ko mlada država potrebuje nuneza in resnega dela, se fanatični, strankarski ministri prepirajo in štrikaio. Država trpi velikansko škodo, trpi tudi na ugledu v korist našim sovražnikom. Pa kaj vse to briga ministre! Da ostane le njih stranka na krmilu, pa če gre potem tudi vse k vragu. Če bi ti možje res ljubili svoj narod in svojo domovino, boli kot svojo stranko, bi se morali že davno združiti in zediniti:

dustiti bi morali strankarske predire in se posvetiti z vsemi močmi složno edinole procvitu in napredku države in naroda, ki zaman čakaio od njih rešitve.

Nobeden uslužbenec ne sme pripadati nobeni politični stranki. Strankarski uradnik mora pospeševati korupcio, protekclio in koritarstvo, drugače je njegov obstoj nemogoč. Tak uradnik pa je ne le škodljiv, javnosti, še boli državi sami in nie ugledu. Če se odločimo za bodisi katerokoli danes obstoječo stranko, si ne moremo biti svesti svojega obstanka. Vlade se premijalo kakor dan in noč. Danes te postavi ta stranka h koritu, jutri pa te vrže že druga stranka pod iasli, to se pravi na cesto in znova moraš začeti svojo kariero. Ali pa moraš spreminjati svoje politično »predpričanje«, kakor ti ga diktirajo. Uslužbenstvo dobro vé, da nima od nobene stranke ničesar pričakovati. Od prevrata pa do danes, so bile več ali manj že vse stranke na krmilu, toda za javnega nameščenca se ni storilo še prav ničesar.

Vlada mirno gleda, da celo podpira strankarske gonje. Dobro pač vé, da se ji ni bati nobene organizacije, pa naj si bo še tako mogočna, dokler tiči v njej še iskrica strankarske strasti in zavisti. Nesoglasje med narodom in stanovi je želja merodajnih faktorjev, ker je na ta način vsaka moč, torej tudi vsak napredek izključen. Kier ni soglasja, tam je nazadnjaštvo, suženstvo. — propad.

Nova doba je napolnila za svetovno zgodovino. Stoletja stara mogočna cesarstva so se porušila, ker se niso hotela ukloniti novodobnemu mišljenju in pravičnim zahtevam narodov. Tudi vseh današnjih strank bo enkrat konec. Vsaka zastarela stvar pade v koš.

To je moje mnenje glede samostojne stranke uslužbenstva in mislim, da drugega izhoda nimamo. Če bi pa, kakor se domneva, večina javnih in zasebnih nameščenecov tudi zanepri ostala zvesta svojemu dosedanemu političnemu programu in svoji dosedani politični stranki, potem pa bo moralo ostati vse, kot je bilo do sedaj. Vsaka nadaljna tozadevna polemika je nepotrebna — in vsak drug poizkus neizvršljiv.

Osrednja zveza in Savez naj odločita!

* * *

Op. ured. Tudi to mnenje priobčujemo, dasi smo že v poslednji številki naglašali, da je po našem mnenju samostojna stranka jav. in privat. uslužbenecov težko izvedljiva. Za ustanovitev stranke je treba predvsem denaria, velikega fonda, ki vzdržuje pisarno, plačuje uradnike, izdala močno glasilo ter pokriva ogromne troške agitacije in organizacije. Nervus rerum je denar, ki je še vedno in čim dalje bolj sveta vladar. Drugo pa je: velika večina jav. in priv. nameščenecov SLS, JSDS in tudi NSS ostane nedvomno zvesta svojim strankam. Ne pozabimo, da so se javni nameščenci kot politični somišljeniki SLS že očitno organizirali ter imalo že svoje društvo! Z novo stranko bi jav. in zaseb. nameščenci oslabili le JDS ter pomagali SLS, JSDS, NSS ter komunistom le do tem večje zmage proti napredniaku, svobodomislecem. Nova stranka bi ostala s ničlim svojim številom vsokov — zadnja! Sicer pa: Osrednja zveza naj odloči! Nam se zdi, da je predlog v članku »Činovništvo kao politička grupa« (v št. 32. str. 3) edino praktičen in izvršljiv.

JOŽEF ZAZULA (Maribor):

Panem et circenses!

(Dalje.)

I.

Moka, meso, petrolei, premog, obleka in končno tudi stanovanje tvorilo prvi del našega naslova. Analizujem jih po vrsti.

Cena imenovanih potrebščin je v največjem času silno narasla in nič čudnega torej, da se v javnem in zasebnem življenju o njih toliko piše in govori. Ako pa vprašam, čemu taka druginja, tedaj dobim odgovor: vojska! Vsega je kriva vojska in vendar so se tudi pred nami vojskovali. Tudi tedaj so se cene spreminjale in tudi tedaj je po vojski marsičesa primanjlovalo. Vzrok je torej tudi drugod! Poglejmo na pr. francoske čase Napoleona Velikega, ki so bili današnjim precej podobni. Iz njih se marsičesa naučimo! Veliki Napoleon namreč ni bil samo velik strateg in ni imel samo kakor kozji rog zvite buče, bil je tudi, odkrito priznano in zgodovinsko dokazano, finančni potvarjalec — navaden ponarejalec denarja.

Predno je poslal svoje vojake iz Francije v boj z Italijo, je dal natisniti v Parizu polne listnice — italijanskega denarja. Ta denar je izplačala vojna uprava vojakom in s tem denarjem so ti plačevali v Italiji. Ker je pa imela italijanska vlada kritje (v zlatu) samo za svoj denar, ne pa tudi za ponarejeni francosko-italijanski denar, je morala doplačati, kakor hitro je pričela izmenjavati bankovce, kar se vselej zgodi, kadar natisnejo nove papirne novce. — Med vojno se pa ta Napoleonova mahinacija ni poznala. Šele ko je pričel prihajati papir v banko ter je ta oddajala zani polnovejavno kovino, se je začel bančni zaklad sušiti, ne da bi bili takoj uvideli, kako je mogoče za vrnjeni papir več plačati, kakor se ga je natisnilo. Posledica ni bila torej samo izguba vojne, temveč tudi izguba kredita in velika druginja: med vojno itak zastane promet, vojaštvo samo rabi več kakor v miru in če pridejo še bančne izgube, izgubi država kredit in z njim njena last svojo vrednost. —

Tudi v svetovni vojni ni bilo drugače! Ogromni stotisoči vojaštva so rabili cele vlake živil; res, dosti so jih imeli po skladiščih, a pripravljeni so bili za vojsko največ za nekaj mesecev. Ko se je pa vojska le vlekla in vlekla, so morali pričeti načienati — državo samo, vlada je posegla med ljudstvo in živila rekvirirala. Te je bilo treba plačati: ker je za ogromne potrebe zmanjkalo kritega denarja, so tiskali nekriti denar, vrednost njegovo pa tiščali z devizno centralo na Dunaju. Ob razsulu se je podrla država s centralo vred, in ako dandanes premotrivamo borzno vrednost svoječasne krone od novembra 1918 do približno septembra 1919, pač smemo priznati, da je bilo inozemstvo še milostno, ko je za tisti avstrijski papirni denar — soloh kaj plačevalo, ker je takoj po prevratu z našimi zakoni vred izgubil vso veljavo.

Bil je samo kup papirja; ta kup pa je bil velikanski, kajti od 1916 dalje so na Dunaju tiskali bankovce, kakor bi bili navadna vabila na vrtno veselico. Ljudstvo se je veselilo lepih podob, spoznalo pa je šele polagoma njih neznatno vrednost, in tedaj so začele cene tembolj rasti, čimboli je denar izgubljal zaupanje. Izgubljal pa ga je tembolj, čimboli je valuta zmaguločih

držav postajala solidnejša, kajti oni so gledali v bodočnost zmagovalca, razdeljena Avstrija pa v razvaline premagancev.

Prišel je pa še nov udarec. Ker naš denar ni imel cene, tuji novci pa so svojo veljavo ohranili, celo zvišali, je jelo vreti iz države tudi blago: za navaden frank si dobil več kakor za naš desetak, imetje v številkah pa je ostalo po vseh državah enako: kdor je imel pri nas 10.000 K ni bil tak mož, kakor oni, ki je imel 10.000 frankov.

Šele polagoma smo se zavedli žalostnega položaja. Tedaj so tudi pri nas nastale cene, ki so vrednost izenačile v primeri s franki in drugo valuto, da nam ni blago tako odhajalo preko meje v tujino. Povrh je veliko škodovalo površno žigosanje in kesno določeni novi denar radi bola med krono in dinarjem.

Človek treznega razmišljanja se je v tej situaciji orientiral, kakor igralec, kateremu je nasprotnik izpodnesel kako važno karto: skušal je rešiti, kar je bilo v dani priliki mogoče. Ogromna množica ostalega prebivalstva pa je gledala le svojo denarnico na eni in kupljeno blago na drugi strani, ne da bi si bila na lasnem, odkod ta izprememba.

Sprememba pa se je najbolj poznala pri predmetih vsakdanjega življenja: hrana in obleka sta rastli v cenah, nilm je moral slediti tudi zaslužek. Pričele so rasti mezde in plače, za temi so prišli delodajalci sami, končno pa so rastle tudi cene onih predmetov, ki niso bili neposredno odvisni od tuje valute: kurjava, razsvetljava in stanovanja.

Torej, ker smo tiskali med vojsko denar brez kritja: ker ob razsulu Avstrije nismo imeli takoj pripravljenih svojih, trdne, inozemske valute; ker ni bilo zanesljive državne meje in primerne obmejnega varstva, je valuta prišla ob veljavo, v naši državi se nahajajoč imetje pa je prehajalo v tujino. Diferenca med solidnim tujim in nezanesljivim domačim denarjem je končno docela izpodbila gospodarsko dno.

V. — Vukovar.

Čaša je puna.

Več je druga godina, što se borimo za svoj opstanak, da obezbledimo svoj materialni položaj, da polučimo ono, što u današnjim prilikama nije ispod dostojanstva ljudskog. Borimo se, ali bezuspješno, a što je još najgore nije predvidjeti, kada će ta borba dokončati i kako. Borimo se za koru svakdanjeg kruha, molimo, obijamo pragove, i uvijek ništa doli isprazna obećanja i zavlačenje od dana u dan. Kud to vodi? Što se smisli s nama uopće? Zar smo zbilja zadnji stvorovi, o kojima neće nitko da vodi računa, na koje se nitko neće, da obazire? Što misle naši vlastodržci? Rade li hotice s kakvom prekrivnom tendencijom, idu li zatim, da kod nas bude što veći darman, da bude što veće nezadovoljstvo, što veća bijeda, nevolja, anemija, korupcija itd. itd., i to sve samo zato, da svojoj ličnoj stvari posluže? Velim ličnoj stvari, jer ovo, što se s nama radi, ne može od koristi biti ni po državu, niti po društvo, nego samo možda za pojedince.

Javno je namještenništvo glavni stup države, to priznaju svi, a ipak za taj stup, da se uzdrži samo, a kamo li da ojača, ne

doprinosi se ništa, ne žrtvuje se, doli sitnih i neznatnih mrvica, ništa se ne smili, da bi se taj stup jednog lijepog dana mogao stropoštat, te potrpiti sebe i svu okolinu.

Na vojništvu se troši, povisuu se beriva časnika, među njih se novac rasiplje tako, kao da se hoće u nama pobuditi zavist. Za njih se nadje sredstava, a za ublažiti našu bijedu, glad, golotinju i sirotinju, ništa doli izrugivanja. Za razne nepotrebne stvari nadje se novaca i na pretek, za takve stvari rasiplje se upravo bezumno narodna muka i trud, ali za ublažiti bijedu našu neima sredstava. Naši drugovi u Srbiji dobili su sve, što su tražili, a mi...? Porugu.

Naša štampa donasa dnevno članke o konačnom uređenju našeg pitanja, o povijenim berivima, piše kako je naše pitanje goruće pitanje i kako naša stvar leži na srcu današnje vlade. Piše se ovako samo zato, da se zavara javnost, da nam se baci pleska u oči i ništa više. Pisalo sve ovo osobito u oči takovih važnih i po našu državu spusobnih događaja samo da nas primire.

Javni namještenik služi državi svojoj, svom narodu, služi seljaku, radniku, obrtniku, trgovcu, služi vojsci, služi jednom riječju svakom pojedinom našem državljaninu, a pitam kako je zato nagrađen? — Glad, golotinja, bosotinja itd., to je plaća za njegov mukotran i požrtvovan rad. — Danas gdje se svi drugi staleži obogaćuju i zgrću imetak, javni namještenik strada i pati, a jeli to pravedno, jeli to pošteno, zaslužio li to on? Javni namještenik mora biti patriota, otačbenik, disciplinovan i bog ti zna što se od njega ne traži, a može li takav biti, pruža li mu država za to uvjete, ne pita nitko.

Gospodo vlastodržci, dosta je stradanja, dosta je bijede i nevolje, čaša stoljivosti dosegla je svoj vrhunac. Vama je u rukama, nedaite da se razlije, jer razlijeli se, vi ćete zato odgovornost nositi.

Pomognete li javnim namještenicima, učiniti ćete dobro djelo državi, narodu svom, a i samima sebi. Napred gospodo, dok nije prekasno!

(Donosimo ovaj iskreni vapaj iz redova javnih namještenika, kako bi se širi čitalački krug mogao uvjeriti o ogorčenosti, koja je poradi bijede obuhvatila činovništvo naše države. Objelodanjujemo ga u znatno ublaženoj formi.)

Kritizovanje.

U glasilu javnih namještenika Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca »Naš Glas« od 20. maja 1920 donesao je neki g. pisac člančić pod naslovom »Manipulativno činovništvo«, te u njemu kritizira današnju uredbu o imenovanju manipulativnog osoblja, te se među njim nabacuje na osebe, koje su iz podvorničkog stališa promaknute za manipulativnog činovnika, te stavlja pitanje: kuda to vodi?

Iz citeloga članka vidi se, da je g. pisac kova austro-madarskog, jer ga strasno dira imenovanje osoba, kojima je on validna nekad po svojoj volji zapovijedao i svoj gnjev na njima prolijevao, pak mu je validna došlo pred oči, da toga više činiti nije moguće. Tom zgodom nišanio je na svoga nekadanjeg protivnika, a na žalost, dogodio je svojim nepromišljenim hitcem u cijelo manipulativno činovništvo, jer ga pred javnošću svojim gnjevom očrtao kao

nedostojno onoga, što je polučilo i našto je pozvano. Poslužio se sa zakonskim čl. bivše austro-ugarske monarhije od godine 1873. i državnim računostvliem, školskim svjedočama itd. Ta poznat je nama način polučena koli školskih, toli i ostalih svjedočaba, samo što nas je množina, koji smo bili u prilici, da smo te svjedočbe mogli polučiti, akoprem u današnjem zvanju, te njihove nauke ni sa dlačicom nisu u savezu sa dužnostima, koje danas u građanskom namještenju pojedinac vršiti imade.

U svemu se vidi, da niemu nije stalo do sposobnosti pojedinca, već do pukog preziranja onih, koji su mu u svoje vrijeme bili kao podređeni, kojima danas više ne može svojevrijedno izdavati svoje naloge.

Mi smo ali potpuno osvjedočeni, da je danas većina podvorničkog osoblja namještena iz bivšeg oružničkog zbora, koji su mnogo više u civilnom namještenju dokazali, da su obzirom na vršenje njihovih dužnosti u svom prijašnjem staležu stekli si sposobnosti za manipulativnu struku, daleku veću, nego oni, koji su namješteni iz vojničkog stališa, jer su već prije sa neznatnom razlikom vršili jedne te iste dužnosti, koje su mu danas pred oči stavljene, dočim ih namješteni podčasnici iz vojničkog stališa imade tek da uči. Mora istom sada, da uči razne zakonske ustanove, koje su mu veoma potrebne kod vođenja raznih knjiga i očevidnika, kod pojedinih oblasti i ureda i treba dugo vremena, da može samostalno svoje zvanje vršiti, a da ne dosadije za druge i poduke za ono, što mu njegova dužnost nalaže. Ipak g. pisac neće, da dokaže, da u podvorničkom staležu nema sposobnih osoba za promaknuće manipulativnog činovnika, jer nije tobože svršio više škole, ili državno računostvlie. Mi priznajemo, da je lepo svršiti višu školu, ali ne kupovati ovakove svjedočbe, koje su polučene na sličan način u više slučajeva, jer onaj, koji je polučio svjedočbu svojim marom i trudom, neće nikada prezirati onoga, koji je također dokazao svojim pretpostavljenima tijekom vremena, da je sposoban i zaslužan, da ga predloži odlučujućim faktorima, da ga promakne za manipulativnog činovnika, jer mu njegova bolja izobrazba ne dopušta, da prezire ono što je pravedno i što oni, koji su na to pozvani, odobre. Ovako nešto može na javnost iznijeti samo sebičnjak, koji samo misli, kako bi sebi kakovu što bolju udobnost svojim laskanjem i lukavošću kod nekoliko faktora polučio, a nije mu ni najmanje stalo, dali to upliva na bolje ili gorje vršenje službene dužnosti od pojedinca, te da li je u redu međusobna sloga, i redovito vršenje povjerenih mu službenih poslova. Glavna je njegova briga, da si on što bolje udobnosti dokuči, a ostalima kako bude.

Ovaj put toliko, a u buduću prema potrebi i više.

Pisac ovog članka zamolio je uredništvo, da odštampa dopis na njegovu vlastitu odgovornost. Činimo to u interesu slobodne polemike, ali ne odobravamo izražavanje; svatko ima pravo kritizirati naredbe, ako za svoje izvođe raspolaže razumnim dokazima. Još manje se slažemo sa prijetnjama, jer one su sve prije nego izraz kolektualnosti.

Žolta pomoć.

Pred vojni smo čitali marsikaj o preteći »žolti nevarnosti«. Razumjevali smo pod tem imenom nevarnost, ki preti evropski kulturi in našemu gospodarstvu od skrajnega vzhoda — Japoncev in Kitajcev. Posebno so trepetali pred to »Gelbe Gefahr« našj neustrašljivi Nemci in, ker so med skrajne Azijate prištevati tudi nas Slovane. Ni izključeno, da je strah pred žolto nevarnostjo bil tudi povod, ki je podnetil svetovno klanje. Kako čudno se pa časi spreminjalo!

Avstrijski Nemci so propadli tako daleč, da se danes več ne boje žolte nevarnosti ter uvidevajo, da je danes njih gospodarski spas v — žolti premoči. Ko so beručili že pri vseh svetovnih narodih, so sedaj napumpali na pomoč tudi žolte Kitajce. »Alles muss herhalten«, da se ta nemški narod obvaruje gladi! In te kitajske pomoči bodo predvsem deležni presrečni — nemško-avstrijski javni nameščenci.

V stari dunajski »Neue Freie Presse« z dne 6. t. m. beremo namreč sledeči članek:

»Gospodarska pomoč za državne nameščence. Centralni svet za avstrijske državne urade (bivša ministrstva) je pred kratkim v Švici za državne nameščence dosegel znaten uspeh v njih korist in pomoč. Predsednik te organizacije, ministrijski svetnik dr. Egghard, se je te dni povrnil iz Brna, kjer se mu je, zbog neumorni požrtvovalnosti prebivalstva, posrečilo nabrati zaklad 40.000 frankov, ki je namenjen za nakup in razdelitev paketov z milodari za uslužbence pri državnih uradih. Prvi transport, obsegajoč okolo 1000 paketov s takimi milodari in večjim številom škatel kondenziranega mleka, je že došel na Dunaj in se sedaj razdeljuje. Ob enem z imenovanim uradnikom sta prišla tudi dva kitajska državljana, Sun in Liang, ki ju je dr. Egghard pridobil za velikopotezno pomožno akcijo na Kitajskem v korist skupnega državnega uradništva v avstrijski republiki. Imenovana Kitajca se bosta predvsem na licu mesta prepričala o potrebah in revščini uradništva, stopila bosta v stik z načelniki avstrijskih uradov in nato, z intervencijo kitajskega poslanstva v Bernu, ki je o tem že obveščen, takoj začela velikopotezno pomožno akcijo v svoji domovini. Poleg denarne zbirke se pričakuje določilitev izbornih živil, kakor riža, sladkoria in tudi čaja.

Tudi mi jugoslovanski uradniki želimo pričakujemo pragmatične ureditve naših mršavih prejemkov, da ne omagamo od gladi in pomanjkanja. Belgrad pa vidi le verižnike in kapitaliste, katerim se ne sme skriviti jas. Uradniki pa čakajo in čakajo, da se naši premodri vladalci prei pobotajo za ministrske stolčke in druge mastne sinekure. Ker je iz skušnje Peking bližji nego Belgrad in bi nam naši žolti kitajski bratje gotovo pomagali prei, nego nam dojde pomoč iz naše prestolice, bi menda bilo umestno, da se tudi od strani jugoslovanskega državnega uradništva poda na Dunaj poseben odposlanec, da pri gg. Sunu in Liangu zaprosi — žolte pripomoči. Naj bi naš skrbni Lilleg pograbil to misel ter ukrenil potrebno, da odposlanec takoj odputuje, dokler sta kitajska gospoda še na Dunaju!

Filip Korenčan.

Pragmatika.

Čitamo u »Riječi« od 21. prii. mi, pod naslovom: Pitanje činovničke pragmatike pred državnim savietom, da je min. komisija za službovnu pragmatiku činovnika raspravljala o prijedlogu Milutina Popovića, kojim se nacrt služb. pragmatike, što ga je komisija prvobitno izradila, mijenja tako, da bi se dosadana pragmatika, koja vrijedi za srbijanske činovnike, potegnula na čitavu državu, te da je komisija to prihvatila i izložila svoje mišljenje državnom savietu, da kad državni saviet svrši činovničko pitanje, da onda dolazi pred ministarski saviet.

Na ovo već neznamo, što da kažemo.

Toliko dugo i tako često čitamo u našim dnevnicima, da je pragmatika već izradjena, dapače, da je već i pred ministarski saviet došla, a kad tamo ne samo da dosada za tako važan jedan faktor u državi nije učinjeno ništa, već mu se navješta pragmatika, koja ne spada u današnje doba, pragmatika srpskih činovnika, po kojoj činovnik gotovo nikakvih prava nema.

I to se događa danas, doba socijalnih borbi, kad svaki stalež traži, da mu se pravni položaj uredi prema duhu vremena!

U koliko je doista već postojala jedna pragmatika, koju je komisija izradila, i koju su navodno i činovničke organizacije prihvatile, dakle pragmatika, koja odgovara interesima činovnika, ne razumijemo, zašto bi ta bila zamijenjena sa pragmatikom gorom. Ta valida neidemo u natrag, već napred. Što će reći nato braća Slovenici, koji imaju posve modernu pragmatiku, koja spada u XX. stoljeće?

Mi svi znademo, kakova je i što je pragmatika srpskih činovnika i u kakovom se teškom položaju naši kolege u Srbiji prema državnoj vlasti nalaze, pak nemišemo dopustiti, da se ta pragmatika i na nas protegne. Tu moramo svi biti složni bez razlike, jer se radi o svima nama, o našoj boljoj budućnosti.

Da spomenemo samo jedno zlo između mnogih drugih, koje ta pragmatika sadržaje, to je onaj §, koji kaže, da se činovnik može penzionisati ili otpustiti ako to državni interesi ustraže!

Što su ti državni interesi u našem burnom političkom životu i što bi po toj pragmatiki činovnici bili, mi svi dobro znamo.

Vjerujemo na koncu ipak, da će komisija za izradbu činovničke pragmatike dati nacrt prije, nego bi imao stupiti na snagu, na uvid organizacijama činovnika, koje će valda znati ustati na obranu naših interesa.

U koliko bi pak ta pragmatika bez pitanja svih nas bila protegnuta na sav teritorij SHS., to će bez sumnje svi mladji činovnici službu ostaviti i potražiti druga zvanja, a uvjereni smo s druge strane, da se uz takove prilike nitko kvalificiran u državnu službu neće dati, jer će radje svaki ići onamo, gdje će za svoj rad i materijalno i moralno biti naplaćen i za svoj kruh siguran.

Uredjenje činovničkog pitanja je državno pitanje, pak se neka u to zamisle oni, kojih se tiče...

K. Arnošt (Ljubljana):

Nabavni prispevki.

Dve leti bo minilo, odkar smo javni uslužbenci nehali prejemati takozvane nabavne prispevke. Te prispevke nam je tedanja vlada morala priznati, ker je uvidela, da si javni uslužbenec od svojih rednih prejemkov nikakor ne more nabaviti potrebne obleke, obuvala in perila. Da niso bili ti prispevki bogve kako veliki in da nismo vsled teh prispevkov hodili napravljani kakor angleški gigerli, to vé vsakdo. Vendar se je z ozirom na tedanje razmeroma še nizke cene s temi prispevki vsakdo nekoliko opomogel in si kupil vsaj najpotrebnejše stvari.

Od prevrata sem pa so ti prispevki popolnoma prenehali. Zakaj, ne vem. Resnica je, da so se nam od takrat naši prejemki počelvorili, res pa je tudi, da so se cene od takrat podesetorile. Odkrito mora vsak priznati, da stoji danes javni nameščenec vkljub večjim prejemkom, ki jih dobiva, materialno veliko na slabšem, kakor pred dvema leti.

Ako se hočeš danes enkrat od nog do glave obleči, stane to — skromno računano 4—5000 K. Če šteje družina pet članov z odraslimi otroki, tedaj skupaj vsaj 15—20.000 K. To se pa potrebuje približno vsako leto vsaj enkrat. Kje naj javni nameščenec vzame to svoto? Sai je pretežna večina uslužbencev, ki jim letni prejemki v celem ne znašajo toliko.

Prepričan sem, da si danes javni nameščenec, kdor je odvisen le od svojih rednih službenih prejemkov — in takih je vsaj 95% — pa naj si bo visok uradnik ali pa zadnji sluga, ne more kupiti niti najmanjše stvari. Današnji službeni prejemki ne zadoščajo niti za stanovanje in prehrano. Po lastni izkušnji vem, da zadnje dni v mesecu ni vinarja v hiši, — recte krone, ker vinaria že dolgo ne poznamo več — pa naj se omejimo še tako. Bolj omejiti se ne moremo več, ker odvadili smo se že vsega, kar povzroča »nepotrebne« stroške, edino napako imamo še, da moramo — jesti.

Kadar se morajo nabaviti kakšni čevlji, ali drugo neobhodno potrebno stvar (o obleki niti ne govorim), si moramo beliti glavo, kako pokriti ta trošek. Kdor ni tako srečen, da ima postranski zaslužek ali kakega imovitejšega sorodnika, ki naj mu pomaga v zadregi, mora prodati kako staro spominsko dragocenost in če te nima, pa kak drugi mani ali boli potreben predmet iz stanovanja. Žal, da je tudi ta vir že izčrpan. In kaj potem?

Vsaka čufla v obliki kake obleke je že obrnjena, zakrpana, da je sukanec več skupaj ne drži. Perilo leze narazen, šivanika je pri tej robu že davno odpovedala svojo pomoč, v čevlje pa uhaša pri vseh špranjah suhi cestni prah ali pa voda.

Na robu propada smo, štediti se tu ne da več. Bili so časi, ko smo si nabavili obleko in obuvalo na obroke, ali danes ti ne da nihče ničesar na upanje. Plačati moraš vsako stvar takoj, če že ne naprej. Denarja je dovolj! Kaj to koga briga, da je ravno državni uslužbenec tako uboga para? Edino ljubljanska oblačilnica — menda državno podjetje — daje uslužbencem blago na obroke: pod pogojem, da se to blago, vsaj v desetih mesecih plača (!) Tudi mora glede plačila dotični urad uslužbenca zani jamčiti, kar se pa v mnogih slučajih ne ugoti. In kako tudi? Kako

naj javni nameščenec v par mesecih plača dolg v znesku več tisoč kron? Pa naj vzame najsibše cunje, stalo bo toliko. — Nismo uuhvaležni, vendar naj ljubljanska oblačilnica s tem ne draži ubogih državnih nameščencev.

Neštetokrat smo povodom prošeni za zvišanje doklad prosili tudi za nabavne prispevke. Prosili, pisali, rotili, pošiljali naše delegate v Beograd, stavljali resolucije — celo ultimato — vse zastoni! — Vlada ne sliši in ne vidi, da smo bosi in strgani. V tozadevnih rešitvah se ji ne zdi vredno nabavne prispevke niti omenjati. Merodajni gospodje mislijo, če nam do dolgih mesecih, ko so se snlošne cene naimani podvoile, povišajo naše prejemke za nekaj odstotkov, da je s tem tudi rešeno nabavno vprašanje.

Vemo in priznamo, da bi bil nabavni prispevek — dasiravno za naš prav malenkosten — za državo novo veliko breme. Vendar bi se tej nuini in upravičeni zahtevi moglo in moralo kakorkoli odpo-moči. Kam naj se v sili in potrebi obračamo, ako ne na onega, kateremu edino posvečamo svoje sile in moči? In to je država! Države dolžnost je, da za nas skrbi in nam pomore. Vsak kmetski gospodar daje v sedanjih časih svojemu hlapcu, razun hrane, stanovanja in plačila, tudi še potrebno obleko in obuvalo, ker si je hlapec od mezde ne more kupiti. Če je pa za državo enkratni prispevek v denariu res preveliko breme, naj nam nabavi potrebno obleko in obuvalo v naturi za nas in naše družine! Nam je to vse eno, oblečeni in obuti moramo biti.

Zima se približuje in naskrajnejši čas je, da vlada to vprašanje reši na kakršenkoli način že. Naj nam da takoj vsaj enkrat v denariu ali blagu izdatno pomoč, da bomo vsaj za prvo silo rešeni neznosnih skrbi. Odlašalo in molčalo se je o tem vprašanju dovolj dolgo časa.

Nismo razvaeni in vedno smo bili zmerni in z vsem zadovoljni. Znali smo si varovati ugled kot državni služabniki. Hodili smo po možnosti stanu primerno oblečeni in v to svrhu žrtvovali naš ugled tudi državi. Toda sedaj si ne moremo sami več pomagati. Na kraju smo, propadu se bližamo. Če nam država hitro in nujno ne pomaga, bomo hodili bosi in strgani. V takem stanju pa državni uslužbenec ne more imeti ugleda. In če izgubi ugled državni uradnik, je ogrožen ugled tudi državi.

Činovnička bijeda.

Osječka »Hrvatska Obrana« donosi pod tim naslovom u lumskom jednom broju opširan članak, iz kojeg vadimo slijedeće podatke:

»Prispodobit ćemo beriva činovnika-voinika sa berivima javnog činovnika. Jedan i drugi su neoženjeni, vojniki u najnižem, a civil u najvišem stupnju čina. Što vidimo? Evo (brojke u krunama naznačuju mesečnu plaću i nadoplatke):

U V. činu:
a) vojniki (general) K 7349, b) civil (veliki župan itd.) K 3171;

U VI. činu:
a) vojniki (pukovnik) K 5581, b) civil (podžupan, vijećnik, ban stola itd.) K 2662;

U VII. činu:
a) vojniki (potpukovnik) K 5014, b) civil (sudbeni vijećnik, žup. tajnik itd.) K 2205;

U VIII. činu:

a) vojniki (major) K 4681, b) civil (kot predstojnik, kot sudac itd.) K 2020;

U IX. činu:

a) vojniki (kapetan) K 3611, b) (civil (pristav I. r. itd.) K 1817;

U X. činu:

a) vojniki (poručnik) K 3294, b) civil (pristav II. raz.) K 1646;

U XI. činu:

a) vojniki (potporučnik) K 3161, b) civil (manipulacioni činovnik itd.) K 1541.

Oženjeni vojni činovnici dobivaju za ženu i svako dijete dnevno po 3 (tri) dinara, dok javni činovnici dobivaju za suprugu i diecu neku neznatnu povišicu. Tako n. pr. u VI. činu javni činovnik u najnižem stupnju plaće dobije mesečno za sebe, ženu i dvoje djece K 2810, a njegov kolega u vojništvu sa istim brojem članova obitelji dobije K 6661.

Sličan je omjer i između plaća naših javnih činovnika i plaća činovničkih bivše kraljevine Srbije. Jedan vještbenik kod carinarnice n. pr., koji je plaćen kao činovnik bivše kraljevine Srbije, ima veću plaću od našeg poreznika itd.

Voinici-činovnici dobivaju (svaki časnik) godišnje besplatno 7 (sedam) hvat goriv in drva dostavljeno u kuću, za sebe i obitelji sukno za odijelo, rubeninu i živežne namirnice uz vrlo povoljne cijene, a naši činovnici dobili su baš ovih dana rješenje od vlade, da im ne će vlada — kako je pred nekoliko mjeseci bila obećala — moći nabaviti razumije se za plaću drva iz državnih šuma, jer da nema ni šuma (!) u kojima bi mogla drva izraditi, te da nema radnika, koji bi mogli te drva izraditi. Ne preostaje dakle našim činovnicima drugo, nego za buduću zimu već sada nabaviti drva od trgovca ili svoje konzumne udruge za skupe novce od 4000—5000 kruna po vagonu, ako ne će u zimi plaćati vagon drva i preko 6000 kruna. Sukno, rubenina, koža za naše je činovnike luksuz, jer je ne mogu kupiti van kod trgovca za novac, kolega oni nemaju, pa zato i ostaju bez svega i sa strahom dočekaju novu zimu.

Vojnici prolaze i sa stanovima mnogo bolje, nego ostali činovnici, kojima su već pažljivi gazde drugi dan što je izašla naredba povišili stanarinu za 30 % ili 40 %.

Kritikujući oštro ovu nejednakost, to iznoseći sve druge nedaće što biju javne zvaničnike završuje članak sa predlogom: Neka se uzme za podlogu današnja vojnička plaća; naši bi činovnici barem za sada do konačnog uredjenja beriva bili time zadovoljni.

iz Saveza javnih namještenika Hrvatske i Slavonije.

Nove iskaznice. Središnji odbor SJN izdao je nove članske iskaznice, koje vrijede za tri godine 1920-1923. Iskaznice se već dijele zagrebačkim stručnim skupinama i šalju u provinciju kotarskim skupinama.

U interesu je svakog člana, da se pobrine, da što prije dodje u posjed nove iskaznice jer iskaznice staroga oblika gube danom 1. septembra o. g. svaku vrijednost.

Plaćanje članarine. Pozivamo sve stručne odsjeke i kotarske skupine, da što prije podmire zaostalu članarinu. One kotarske skupine, kojima smo na molbu produljili rok uplate upozorujemo, da ćemo im, ako nam do 1. septembra zaostalu članarinu ne podmire, bez daljnje odgadjanja izaslati svoj izalaznik na trošak skupine,

da u mjestu ubere zaostalu članarinu i uredi račune.

Organizovanje kotarskih skupina. U kotarevima, gdje još ne postoje odbori kotarskih skupina, molimo pojedine agilne članove, da sazovu skupštine javnog namještenništva dotičnog kotara i da se prema čl. 3. saveznih pravila organizuju i izaberu iz svoje sredine pravilima predviđene upravne i nadzorne odbore, te da nam ih priobće evidencije radi. Apeliramo na vanjske članove, da na taj način provedu organizaciju, jer središnji odbor SJN. nije za sada u stanju, da šalje svoje izaslanike u pojedine kotare na organizovanje, jer je to putovanje skopčano sa velikim troškovima, koje savezna blagajna za sada ne može snositi.

Izaslanička skupština. U mjesecu septembru održavat će se u Zagrebu skupština izaslanika stručnih odsjeka i kotarskih skupina, pa pozivamo sve skupine, da već sada izaberu prema čl. 20 i 22. pravila svoje delegate, u koliko to već nije učinjeno i da nam jave njihova imena. Pogotovo molimo, da to učine kotarske skupine, da uzmognemo znati, koliko će izaslanika doći izvana te da im uzmognemo osigurati pravovremeno i povoljno stanova.

Vestnik.

Društvo davčnih izterivačev je imelo dne 8. t. m. svoj letošnji obćni zbor in so bili izvoljeni v novi odbor: za predsjednika Franc Rojec iz Ljubliane, za podpredsjednika Franc Ozimić iz Brežic, za tajnika Nikolai Muc iz Ljubliane, za blagajnika Gustav Mleinić iz Škofje Loke; za odbor-nike Ignaci Bregar iz Višnje gore, Jakob Ferčnik iz Laškega, Ivan Romih iz Celja in Jožef Primec iz Brda; za namestnika Jožef Bergar iz Maribora in Ignaci Fink iz Litije; zapregledovalca računov pa Blaž Kocmur iz Kranja in Anton Grzinčič iz Kamnika. Na splošno željo so se zaradi sklenčnosti izvolili v novi odbor tovariši, ki bivaio blizu Ljubliane ob železničnih progah. Za prihodnji obćni zbor leta 1921. se je določilo Celje. Sklenilo se je za prihodnie društveno leto pobirati na društvenih prispevkih po 24 K od člana; za letos mora vsak k 12 K še doplačati 8 K. Ti zne-ski nai se vedno vsai četrtletno vnaprel pošiliato društvenemu blagajniku Gustavu Mlejniku v Škofji Loki, Gorenjsko. Društveno glasilo je tudi odslei »Naš Glas« in ga mora vsak čitati ter po svoji moči ljudi podpirati. O drugih sklenih in ukrepih obćnega zbora sporočimo v prihodnji številki »Našega Glasa«. — Za odbor: F. R.

Jedna nemila pojava. Kongres jugoslavenskih učitelja u Beogradu završio je disakordom, koji se nemilo kosnuo čitave naše miroljubive i rodoljubne lavnosti. — Upravni centralizam odavna je krivo shvaćio ideju jedinstva, pa ni u izboru provedbe svog cilja nje bio sretnije ruke. Slučaj sa udruženjem jugoslavenskih učitelja nije prvi slučaj te vrsti, a svaki će dalje — ako ih još bude — donijeti isto razočaranje. — Ima stvari, koje se naprosto ne daju postići silom i gdje svaki časoviti uspjeh tiesnogradnih ambicija znači oiaćanje ideje revanša. Nema smisla siliti razdor, nepovijerenie i neslogu, a onda iskrivljivati istinu, te u sav glas vikati da te polučen željeni rezultat. Danas te štampa previše budna i još toliko slobodna, da se javna fakta ne mogu po volji fabricirati. Zao nam je, da se politika svakamo unosi, pa

da demagoštvo izvlači kapital na štetu mirnog, evolutivnog narodnog ujedinićivanja.

Službena obleka sodnih slug. Sino je začetkom drugoga polletia 1920. a službene obleke oziroma primernega nadomestka za nio je za leto 1919 nismo preieli. — Kako nai si ubogi sluga to nabavi iz mesečnega zasluzka, ko niti za hranu in stanovanje ter obleko za družino ne zadostuje njegova plaća? Skratni čas bi bil, da iustična uprava v tem oziru kaj ukrene. — Uslužbenci ne bodo delali časti uradom, ako bodo svoio zunanio službo vršili v razdrapani in razcapani obleki, ko imalo je itak v sedanjem času malo ugleda. — Ali pa nai nam preskrbi vsai figovega ali drugoga peria, da ne bomo delali sramote svoiemu poklicu.

Udruženje Visokoškolskih nastavnika za pasivno pravo izbora. Sa sjednice zagrebačkog udruženja visokoškolskih nastavnika od 30. jula o. g. otposlana je ministru za konstituantu ova depeša: Udruženje visokoškolskih nastavnika (profesora) u Zagrebu najodlućnije protestuje već protiv same pomisli, da se visokoškolskim nastavnicama, kao najvišim predstavnicima nauke oduzme pasivno pravo izbora, koje im kao neovisnom i slobodnom stalešu pripada. Što više izuzimanjem jedinog juridićkog fakulteta smatra udruženje poniženjem svih profesora ostalih fakulteta i visokih škola, koji svi jednako imaju isto neosporivo pravo, da voljom naroda svoim znanjem sudjeluju u izgradnji države. Za udruženje, predsjednik: Golik, tajnik dr. V. Vouk.

Ferijalni tečaj za učitelje u Zagrebu. Ferijalni tečaj za učitelje, koji je započeo početkom prošlog mjeseca a bio razdjeljen u dva dijela, u odio za više i za niže pućke škole, svršio je prošle subote. Predavaći bili su povjerenik dr. Bazala, inšpektori Bosanac i Radković, kao i sveučilišni profesori i docenti. Tečaj za niže pućke škole održao je prošlog tjedna dva kurza: za pućko prosvjetni rad i za socijalno politićko djelovanje. Na svršetku tečaja održan je u Streljani, gdje su učesnici kroz cijelo vrijeme imali mensu, mali komers, kojem su prisustvovali profesori i predavaći, povjerenik dr. Bazala i predsjednik prehrane g. Šandor A. Aleksander. Ućesnici zahvalili su toplim rijećima povjereniku i predavaćima za uloženi trud u pogledu njihovog obrazovanja, a gospodinu Aleksandru za brigu oko njihove prehrane. Jućer se ućesnici većim dijelom povratili svojima kućama. Može se reći, da je ferijalni tečaj uspio i ispunio svoju zadaću.

Kongres jugoslov. učiteljstva u Beogradu. Beogradska »Demokracija« pojaćnije uspeh kongresa s posebnim ozirom na nastop opoziciće srbskega komunistićnega učiteljstva. Kongres ni reševai ne pedagoških in ne naućno-socijalnih vprašani, temveć je imel edino nalogo, da izvrši in manifestira za ućedinjenje vseh učiteljskih organizacij v kraljevni. Ta naloga je izvršena. Danes imamo Udruženje jugoslovanskega učiteljstva s sedežem u Beogradu. Nad 4000 učiteljskih zastopnikov se je zbralo iz razuih pokraćin ter okupiranega ozemlja, da izvrši to svoje glavno delo. Vse je bilo prožeto z eno mislićo: Ućediniti vse sile v službo obće ćlovecanske, nacionalne in stanovske stvari. Strankarska politika in razlića ni igrala na kongresu nobene vloge, a zato sta se

ostro ćelili dve neenaki skupini po socijalnih nazorih. Većina prisotnega ućiteljstva je pripadala po svoji ideologiji nacionalni strui, mal del je pripadal izrazito socialistićno-komunistićni strui (povećini iz Stare Srbije) in so tvorili opozicićjo. Bili so polni gñieva in so hoteli izliti svoio duševno bol in srd na sedanjí družabni red. Ali ker je bil omećen dnevni red in čas kongresa, zato se niso mogli dovolí nagovoriti in nasrditi ter so ostali še nadalje nezadovoljni: odšli so celo mmenta in preprićania, da so bili na kongresu terorizirani. Dvatiset ljudi je hotelo terorizirati misli većine. Za pravila se je razvila nentemećena borba, ali bolje rećeno: to ni bila borba nego vik in krik. Ni se moglo doznati, kaj hoćeio nai komunisti in ćesa nećeio! Ćetudi ih je bilo malo, so bili brez vodstva in brez disciplin. Drug drugemu so odrećali pravico, da govori v imenu vseh. Na kongresu so izgubili vse simpatije. Niso se znali duševno povzdigniti in zediniti in se niso znali dvigniti nad obićajne metode fanatikov. Pri njih so se vrstile ideje kakor vihra ali ideje niso znali ućeliaviti. Naćela ne prodiralo z vikom in krikom, ampak z logićko. Nikakor se pa ne more imenovati to svoboda, će hoće tridesetorica s silo natveziti svoje namene štirim tisoćim zrelići ljudi. Naiboli je grešil g. D. Mihajlović, o katerem pravijo, da je njihov voditelj. Agitiral je v svoiem govoru z naišovinistićneićimi argumenti — n. pr. da pravilnik ni zadosti centralistićen itd. Pristaši komunizma in sindikata so zelo mnogo govorili in moćno krićali, ali v enem letu niso znali ali niso hoteli sestaviti niti ene-ga ćlena, ki bi izražali njihove želie in njih zamišljena sindikalistićna pravila, ki bi predstavljala njihove želie. Slovenci so se odlikovali z resnostio in premišljenostio ter je bil spreiet njihov predlog glede pravilnika. S tem so Slovenci rešili kongres. Svrha kongresa je dosećena. Temeli je postavlien in na tem lahko gradi vsakdo, ki ima dobro volio. Jugoslovansko ućiteljstvo mora biti ponosno, da je prvo izvedlo tedinstveno organizacio in organizovalo svoio vojsko z blizo 20.000 borcev in jo zbralo pod svoio streho.

Ćinovnićki blokovi za gostione. Pogovara se, da će ćinovnićki blokovi za pogodovne cijene u gostionama u Zagrebu biti stavljeni van uporabe. To je, kako smo informirani, posljedica akcićje gostionićarskog saveza, koji opravdava svoj postupak time, da je sada i onako sve pojeftinilo, pa da su takovi blokovi suvišni. Jasno je, da ovaj korak opet ćtešćuje ćinovnika, jer da je pravice, morao bi on i uz jeftinije cijene (koje su i onako samo na papiru!) ućivati stanovite pogodnosti kod plaćanja, budući da on sve jednako zaostaje u plaći za ostalim privrednim staležima. Pogodovne cijene za hranu bile su nekim dijelom pomoć, koja je imala olakšati ćekanje na odgodjenu povišicu beriva i sada se ta pogodnost prije od svega ćinovnicima dokida. Kako još nismo ćuli, da bi se uslijed padanja cijena za živež ikojem privatnom namješteniku snizila plaća ili doplatak, te dokimla ućivana pogodnost, to zahtijevamo, da se ne prikraćuje ni javnog namještenika, već da mu se život srazmjerno olakša. Radikalno sredstvo bilo bi u tom smjeru jedino osnutak ćinovnićke menze, koja bi uz suradnju »Kooperativa« jedina mogla pitanje ćinovnićke prehrane povoljno urediti. Opće je po-

znato, od kofike je koristi časništvu njihova menaža, pa nema razloga, da se i javni namještenici posluže istom mje-rom. Savez je u sporazumu sa »Kooperativom« već poduzeo shodne korake, te se radi jedino o zgodnim prostorijama, u kojima bi se uredila menza.

Poštni odpravnik — državni pastor: Opetovano se nam je obljubilo, da do- bimo tudi mi 120% doklado. Težko in želj- no smo to od dne do dne pričakovali. Toda zdi se, da prej poginemo od vsega pomani- kanta, preden to dobimo. — Zakaj to ravno nam pridržujejo že 9 mesecev? Vsi jav- ni uslužbenci, višji in nižji, to že zdavnaj imajo, edino mi odpravni ne! Zakaj ta vne- bovpiloča krivica? Ali služimo mi kake- mu privatnemu podjetju in ne isti državi kakor drugi? Ali imamo samo mi do drža- ve dolžnosti, država do nas pa nobenih!? Reklo se nam je, »da mi denarja v državni blagajni«. — Čudno, da ga je ravno za nas zmanjkalo! Če imamo isto delo in iste dolžnosti kakor drugi, zakaj se nam ne da tudi tiste pravice in udobnosti kakor dru- gim? Sai delamo vsi pod eno upravo, a žal ta dela z nami kakor mačeha, ne ka- kor pravična mati! Obлека, čevlji so raz- trvani, bosi in nagi smo že skoraj, a naši kochodki še za naskromejšo hrano ne za- dostujejo!

Poštni odpravnik.

Predsedstvo društva državne varnostne straže ter detektivov, policijskih uradnikov in pi- sarniških pomožnih moči za Slovenijo s sede- žem v Ljubljani javlja tem potom vsem svojim članom, da je povisek članarine od dveh na štiri krone na mesec vplačati že s 1. julijem tek leta. Toliko v znanje da ne bo nerednosti pri vplačevanju. Centralni odbor.

Hrvatski dnevnici i in časopisi, koji šalju u zamjenu za »Naš Glas« svoje listove uredništvu u Ljubljani, umoljavaju se, da u buduće šalju svoj list redakciji hrvatsko-srpskog dijela u Zagrebu, Frankopanska ulica 2. I. Uredništvo.

Uspješan štrajk bankovnih činovnika u Splitu. Kako javljaju zagrebački dnevnici od prošle sedmice, uspeli su bankovni činovnici u Splitu sa svojim višednevnim štrajkom tako, da su im plate povišene za 50 %, a osim toga dobivaju oženjeni jednokratnu potporu od 6000 K, a neože- njeni od 4000 kruna. A što je sa jednokratnom na- bavnom pripomoći javnog namješteništa? Neka se naša vlada ugleda u uvidljivi postupak nov- čanih zavoda.

Društvo finančne straže na Sloven- skem. Pri drugi odborovi seli dne 8. av- gusta t. l. se je sklenilo med drugim, da se priredita dva tovariška sestanka. Prvi se vrši dne 5. septembra t. l. ob 13. uri v Dravogradu, drugi na dne 19. septembra t. l. ob 13. uri v Vetrinju pri Celovcu. Na prvem sestanku poročalo: predsednik Saveza društev finančne straže, g. nad- komisar Kovač, tainik »Saveza« g. pre- glednik Držaj ter odbornik Osrednje zve- ze državnih nameščencev g. nadpregled- nik Česnik. Na drugem sestanku pa dru- štveni predsednik g. komisar Berger ter gg. Držaj in Česnik. Tovarishi! Poglobitev vezi med člani in izvoljenimi društvenimi funkcionari je v sedanjih resnih časih v vsakem oziru največje važnosti. vsled česar si šteie društveno vodstvo v dolž- nost, da tudi v tej smeri društveno orga- nizacijo čim najbolj izpopolni in stoji tudi z onimi člani, ki so od središča oddaljeni, v čim ožji stik. Mnogo vprašani te, ki se ne daio prav lahko ali pa ki se sploh ne daio potom časopisa javno obravnavati. Obravnavanje teh vprašani bodi glavna

naloga tovariških sestankov. Tovarishi, na Vas je sedaj, da pokažete solidarnost in zanimanje za reševanje naših življenjskih vprašani.

Zadnja imenovanja v sodno pisariški službi. Desetega dne meseca aprila je bil termin za vla- ganje prošelj za ta imenovanja. Čele 3 mesece so rabili, da so končno sedli gospodje za zeleno mizo in oddali razpisana ter — nerazpisana me- sta. V Ljubljani je bilo razpisano eno mesto, za- sedli so pa troje! Proti temu moramo odločno protestirati. Mesta naj se ne oddajajo pod ro- ko, nego vsako naj bo pravilno razpisano. Da nas davčno uradništvo ne bo zavidalo, moram povedati, da imamo v štatutu še danes kanceliste, ki so bili imenovani že leta 1910. Predpisano 6 letno dobo bodo imeli torej kmalu 2 krat za seboj, a gospodom se še ni zazdelo, da bi te najstarejše že enkrat imenovali v njihov čin, da- stravno bodo imeli, ker so bili certifikatisti in se jim je v napredovanje vračunalo nekaj let, že prejemke IX. činovnega razreda. Gospoda pover- jenika za pravosodje opozarjamo na to dejstvo! Društvo sodno pisariških in zemljiškopravniških uradnikov, ki ima v svojih lepo tiskanih pravilih napisano, da bo varovalo stanovske koristi svojih članov, naj se zgane!

»Uradnik.« Glasilo društva zasebnega urad- ništva za Slovenijo v Ljubljani. Tako je naslov novega mesečnika, ki ima namen zastopati inte- rese zasebnega uradništva ter razpravljati o za- devah, ki se tičejo uradniškega stanu vobče. Na- loga pa mu bo tudi, — piše uredništvo — »delo- vati za odstranitev namišljenih razlik v pojmu »delavec« ter z ničemer utemeljenega razlikova- nja med zasebnim in javnim uradnikom.« Že v 1. šte. ima poleg drugega gradiva tudi člančič z naslovom »Položaj držav. uradništva«, ki po- roča s simpatijo o borbi jav. nameščencev za izboljšanje gnotnega in službenega položaja. Prva št. je izšla na 6 straneh in stane 1 K. Opozarjamo na to glasilo naših tovarišev v za- sebnih službah ter ga priporočamo. — Dolžnost javnih nameščencev je, da skušamo priti do čim ožjih stikov z organizacijo zasebnega uradništva in ji stojimo zvesto ob strani. Zasebni nameščen- ci, popolnoma odvisni od absolutizma posameznih šefov, imajo še veliko težje stahšče od javnih na- meščencev. Zato tovariši, ramo ob rami z zaseb-nimi nameščenci, da jim pomagamo do njihovih pravic! Izdajanje lista zasebnih nameščencev naj- simpatičneje pozdravljamo z željo, da nam tudi nameščenci v danem trenutku stoji na strani in podpirajo naše težnje! V slogi je moč!

Predlog. Pišejo nam: Blagovolite venčar raz- glasiti in opozoriti, naj se vsaj en uradnik odloči kapitulirati ter si ustanoviti prekupovalnico od kapitalistov, vertžnikov in vojnihi dobičkarjev od- loženih oblik, nogavic, čevljev, perila, pokrival i. dr. ter jih oddajati le uradnikom in takim si- romakom. S sedanjio plačo ter brez nabavnega prispevka ne morejo niti misliti na nova oblačila. Dalje opozorite uradnike, naj se ne udeležu- jejo različnih »dobrodelnih« priredb, kjer urad- niki prav izjemajo, temveč naj si uradniki prire- de sami predavanja in koncerte, z dobičkom pa naj si kupijo drv in enakih potrebščin, ker je se- daj nemogoče uradniku toliko »prihraniti«, da bi si česar koli kupil za zimo. Sai ljubim našo samosvojo domovino iz vsega srca. Naj nam država ne zvišuje plač, ker bojimo se za njeno propast, nego cene naj se znižajo, pa nam bo ustrezno!

Gg. finančni podčinovniki kr. finančne posta- je v Kobilju, p. Dobrovnik (Prekmurje) so nam poslali dobrovoljni prinos u korist Našega Glasa znesek 150 K. Vsem iskrena hvala! Uprava.

Na obranu naroda i kulture. Na po- slednjoj sjednici odbora udruženja visoko- školskih nastavnika u Zagrebu prihva- čen je slijedeći zaključak: »Kad su tali-

janske čete u osvajačkoj namjeri djelo- mično zaposjele jugoslavenske krajeve na Jadranu, svi su slojevi našega naroda u protestnim zborovima apelirali na one dr- žavnike, koji su taj narod dugotrajnim krvavim ratom izmorili pozivajući se na visoke ideale oslobodjenja i samoodredje- nja, apelirali su na savjest one Evrope, koja se obvezala, da štiti najelementarnija prava svakog čovjeka, pravo na opstanak, život i napredak. Patriotska svijest dikto- vala je onda i visokoškolskim nastavni- cima, da se jednodušno priključe protest- nim glasovima čitavog naroda.

Danas proživljuje naš narod u okupi- ranim krajevima novu fazu: njegove se kulturne institucije pretvaraju u garišta, vandalizam se prenosi i u hramove, na dnevnom su redu pljačkanja, razbojstva, progoni i krvavi napadaji. Ne samo da su ugroženi vitalni interesi naše države, nego je očajno stanje našega naroda sra- motna svjedodžba za civilizaciju uopće, a napose onoga naroda, koji svoju »dje- dovsku kulturu« dokumentira novim bar- barstvima.

Da sve ove nepravde, koje naš narod herojskim ustupljenjem podnosi na oči- gled velikih svojih saveznika, napokon za- dobe potpunju svoju sankciju, sprema se i aneksija kraljevini Italiji onih naših kra- jeva, na koje nemaju nikogej ni prirod- nog ni narodnog prava. U ovom sudbo- nosnom času pred posljednjim udarcem osjeća se U. N. V. u nepropustivoj duž- nosti, da još jednoč podigne svoj pro- svjedni glas pred onom Italijom, koja nosi odgovornost za ovaj sramotni list u historiji talijanske kulture. Visokoškolski nastavnici u Zagrebu geje pouzdanje, da će u prvom redu njihovi talijanski dru- gov i oni intelektualci, kojima je nacio- nalni šovinizam manje mjerodavan nego kulturna njihova svijest, da će oni u od- lučnom momentu odazvati se svojoj za- daći te spasiti od katastrofe ne samo ju- goslavenski nego i svoj talijanski narod. Nakon događaja u Albaniji, nakon kr- vavih nemira u vlastitoj zemlji, u općoj svojoj socijalnoj i gospodarskoj krizi: mo- gli bi talijanski prosvjeđeni krugovi naći dostatno uporišta, da zajedno s nama istupe u obranu teško povredjenih naših prava i svoje kulture. Pa dok udruženje visokoškolskih nastavnika upravlja svoj apel na talijansku javnost, istovremeno stojeći iznad svih političkih mišljenja po- ziva našu vladu, da nikoje interese ne pretpostavi energičnoj obrani naše dr- žave i našeg naroda, koji još nije zdvojio očekujući od svoje vlade posljednju pomoć.

Listnica upravnishva.

G. Martin B-č, Glina. Prosimo, da javite naslov svotega članka. Priobčutemo vse, kar ima vrednost za splošnost in ako

KROJAŠTVO

FRAN IGLIČ

Ljubljana, Kolodvorska ul. 28,
preje v Trstu.

Izdolovanje oblek za gospode,
otroke in uniforme. Za dame po
najnovjšem modernem kroju.

Lastna zaloga modnega blaga.

Uradnikom znaten popust!

ne donavlja že povedanega. Priporočamo se Vam!

G. E. K-č, d. št. tu. Prosim, da me poselite o prvi priliki doma!

G. Iv. O. Kočevje: Naročnina plačana do 15. septembra 1920. — G. Božo Župan. Prosim vno-
vič, da nam naznanite, kam naj Vam pošljamo list, ker na odrezku nakaznice tega niste navedli,

poštni pečat pa ni čitljiv. — G. Eng. Pre... 2, Zagreb. Poslali ste nam na pretplati pod št. 3563 dne 6. aprila 1920. 36 K, in pod št. 7073 dne 29. julija 1920 100 K, skupaj torej 136 K; in ne 172 K. Vknjižili smo ti svoti na pretplati za Vas od 1. januarja do konca 1920 67 K. za gđ. sestro pa od 1. marca do 31. decembra 1920 58 K; skupaj 125 K. in preostane torej za tiskovni sklad 11 K.

Tovariši! Agitirajte za „Naš Glas“!
Nabirajte inserate in prispevke za tiskovni sklad ter pridobivajte nove naročnike!

Svetlo

Baterije zarnice vseh tipov
elektrotehni predmeti
Gor. rep. za kraljestvo SHS
Anno Pogacar Ljubljana Westinghouse

**Westinghouse
Watt
Hremenezky
Metax**

Eksport & Import

Marija Tičar

Ljubljana

Velika zaloga uradnih in šolskih potrebščin. Največja izbira razglednic in pisemskega papirja. Na drobno in debelo.

A. Mihelič, Ljubljana

Šelenburgova ulica 1.
15-3

Trgovina s ščetinastimi izdelki. Galanterija in parfumerija. Edina zaloga jugoslovanskih

K V A R T
kakor tarok, marijaš, whist, primorka.

„Balkan“ trgovska, spedijska in komisijska d. d.

Ljubljana, Dunajska cesta št 33

Mednarodni prevozi. Spedicije vseh vrst. Zacinjenje. Selitve. Nabiralni vozi na vse strani. Javno skladišče z lastnim železniškim tirom. Reekspedicije itd. itd.

Brzjavi: „BALKANSPED“. Interurban telefon 366.

10-4

DARVA **KEMIČNO** **ČISTI**

vsakovrstno blago, obleko

16-3

PERE domače perilo (pošilja po listu na dom) **SVETLOLIKA** ovrtnike, zapornice in srajce

11

Tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4. — Ljubljana, Podružnica Šelenburgova ulica 3.

Podružnice: MARIBOR — NOVO MESTO

Naročajte in širite „Naš Glas“!

Važno za uradnike!!

VZAJEMNO PODPORNO DRUŠTVO V LJUBLJANI R. Z. Z O. J.
Kongresni trg št. 19.

dovoljuje ranžijska posojila; na te opozarjamo zlasti one uradnike, ki imajo dolgove v Nemški-Avstriji. Ti si s takojšnjo poravnavo dolgov lahko veliko pridobe na valuti. Vso tozadevno transakcijo izvede zadruga sama in sicer brezplačno in le proti povrnitvi naraslih stroškov. — Prospekti na razpolago!